

วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 เป็นต้นมา ส่งผลให้ประชาชนชาวไทยได้รับผลกระทบนี้ จนทำให้ต้องหันมาตระหนักถึงการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้พระราชทานแนวทางนี้ให้กับประชาชนชาวไทยทุกคน เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข สมดุล มั่นคง และยั่งยืน ดังนั้น การเผยแพร่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่กลุ่มเป้าหมาย อาจทำได้ด้วยวิธีการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้รับบริการได้เพิ่มระดับความรู้ ทักษะ และแนวทางการปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ มีความคาดหวังว่าหากกลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองในทั้ง 3 ประเด็นของการเรียนรู้ดังกล่าวนี้แล้ว จะสามารถทำให้แก้ไขปัญหาความยากจน ลงไปได้

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อใช้แก้ไขปัญหาความยากจน 2) เพื่อทดลองใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อใช้แก้ไขปัญหาความยากจน ที่พัฒนาขึ้น และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคของการนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อใช้แก้ไขปัญหาความยากจน ที่พัฒนาขึ้นไปใช้

การศึกษาวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ กล่าวคือ ในระยะการเตรียมการก่อนลงภาคสนาม ประกอบไปด้วย การศึกษาเอกสาร และการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขึ้น จำนวน 6 ฉบับ ขณะที่ในระยะการศึกษภาคสนาม ประกอบไปด้วย การกำหนดระเบียบวิธีวิจัยชนิดวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) พื้นที่ศึกษา คือ หมู่บ้านพันวาล 4 ระยะเวลาที่ศึกษา คือ ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงกรกฎาคม พ.ศ. 2552 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ ประกอบไปด้วย ผู้เรียนที่เป็นประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบปฏิบัติงานในพื้นที่ วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสนทนากลุ่ม การทดสอบ การจัดการฝึกอบรมแล้วจึงสังเกตและวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณด้วยการหาค่าทางสถิติ คือ ค่าความถี่และร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที่ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 14.0 ส่วนข้อมูลในเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์แบบอุปนัย โกลไปกว่านั้น ข้อมูลในเชิงคุณภาพได้ถูกตรวจสอบด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า และในประการสุดท้าย ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยจัดทำเป็นรูปเล่มรายงานการวิจัยนี้

ผลการศึกษาพบว่า 1) โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อใช้แก้ไขปัญหาความยากจน มี 8 ขั้นตอน 2) โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นทำให้ผู้เรียนมีระดับความรู้ ($t = 10.449$) ทักษะ ($t = 3.198$) และการปฏิบัติตน (จากการสังเกต) ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ที่

เพิ่มขึ้น และ 3) มีปัจจัยที่สนับสนุนโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน 15 ประการ อาทิเช่น มีการเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนของโปรแกรมฯ ในทางตรงข้าม มีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อโปรแกรมฯ 6 ประการ อาทิเช่น การประชาสัมพันธ์ของโปรแกรมฯ ไปยังสมาชิกในหมู่บ้านยังไม่ทั่วถึงและล่าช้าจนเกินไป

The economic crisis since 1997 impacted on Thais' ways of life. Hence, they had to aware and adjusted to survive with the sufficiency economic philosophy, which had originated from King Bhumibol as to solve the economic problems. The goals of these ways are living with happiness, equilibrium, security and sustainability. Therefore, options of the sufficiency economic philosophy for the target groups are likely functioned by the way of using a non-formal education programme. These objectives enhance more level of knowledge, attitude and practice on the sufficiency economy among the target groups. There is a crucial expectation that the target groups own their capacity to solve problems if they could learn and could develop in these 3 domains of learning.

The objectives of this research are following; 1) to develop the non-formal education programme for enhancing knowledge, attitude and practice on the sufficiency economy for releasing poverty, 2) to use the non-formal education programme for enhancing knowledge, attitude and practice on the sufficiency economy for releasing poverty with the selective target group, 3) to study the supportive and the obstructive factors on this non-formal education programme for enhancing knowledge, attitude and practice on the sufficiency economy for releasing poverty.

This research conducted in 2 phases; which were 1) the phase of preparing, which had the steps of documentary studying and 6 research instruments developing, and 2) the phase of studying in the research field, which had the first step of designing with mixed methodology, the second step of locating the study field in the village of Pan Wal 4, the third step of setting the study time on May to July, 2009, the forth step of setting for the samples or the key persons which were the learners, the community leaders, and the state's officers, the fifth step of collecting the data by focus group discussions, giving tests and giving a training course then observed and analyzed the phenomenon, the sixth step of analyzing the quantitative data by the statistics of percentage, mean, standard deviation and t-test by using the SPSS 14.0 while the qualitative data by the ways of content analysis and analytical induction, furthermore, this qualitative data had to check with the triangulation method, and the last step of presenting the research's findings in this paper.

The major findings were following; 1) a non-formal education programme for enhancing knowledge, attitude and practice on the sufficiency economy for releasing poverty had 8 steps, 2) this non-formal education programme made the learners having a higher level of knowledge ($t = 10.449$), attitude ($t = 3.198$) and practice (by observation) on the sufficiency economy, 3) There were 15 supportive factors such as offering the opportunity for people's participation in the programme. On the other hands, there were 6 obstructive factors such as the limitation of the programme's announcement which was not cover and too late.